

Provincial Gazette Extraordinary

6790

Monday, 20 September 2010

Buitengewone Provinsiale Koerant

6790

Maandag, 20 September 2010

Registered at the Post Office as a Newspaper

As 'n Nuusblad by die Poskantoor Geregistreer

CONTENTS

PROVINCIAL NOTICE

The following draft Bill is hereby published for general information:

Constitution of the Western Cape Draft First Amendment Bill, 2010

P.N. 354/2010

20 September 2010

Any person or organisation wishing to comment on the draft Bill is requested to lodge the comment in writing before or on 29 October 2010:

- (a) by posting it to:
Ms B. Hall
Department of the Premier
Directorate: Legislation
PO BOX 659
Cape Town 8000
- (b) by e-mailing it to:
bhall@pgwc.gov.za
- (c) by faxing it to:
Ms B. Hall
Directorate: Legislation
Fax: 021 483-3729

A Xhosa translation of the draft Bill will be published at a later date. Copies of the draft Bill is available on the following website: <http://www.capegateway.gov.za>

For enquires contact Ms Hall at tel. 021 483-4328/6404.

INHOUD

PROVINSIALE KENNISGEWING

Die volgende Konsepwetsontwerp word hiermee vir algemene inligting gepubliseer:

Eerste Konsepwysigingswetsontwerp op die Grondwet van die Wes-Kaap, 2010

P.N. 354/2010

20 September 2010

Enige persoon of organisasie wat kommentaar oor die genoemde Konsepwysigingswetsontwerp wens te lewer, word versoek om sodanige kommentaar skriftelik te lewer voor of op 29 Oktober 2010:

- (a) deur dit te pos aan:
Me. B. Hall
Departement van die Premier
Direktoraat: Wetgewing
Posbus 659
Kaapstad
8000
- (b) deur dit te e-pos aan:
bhall@pgwc.gov.za
- (c) deur dit te faks aan:
Me. B. Hall
Direktoraat: Wetgewing
Faks no: 021 483-3729

'n Xhosa vertaling van die Konsepwetsontwerp sal op 'n latere datum gepubliseer word. Afskrifte van die Konsepwetsontwerp is beskikbaar op die volgende webtuiste: <http://www.capegateway.gov.za>.

Vir navrae kontak me. Hall by tel. 021 483-4328/6404

PROVINCIAL NOTICES

The following Provincial Notices are published for general information.

ADV. B. GERBER,
DIRECTOR-GENERAL

Provincial Building,
Wale Street
Cape Town.

PROVINSIALE KENNISGEWINGS

Die volgende Provinsiale Kennisgewings word vir algemene inligting gepubliseer.

ADV. B. GERBER,
DIREKTEUR-GENERAAL

Provinsiale-gebou,
Waalstraat
Kaapstad.

P.N. 354/2010

20 September 2010

CONSTITUTION OF THE WESTERN CAPE DRAFT FIRST AMENDMENT BILL, 2010**GENERAL EXPLANATORY NOTE:**

[ ] Words in bold type in square brackets indicate omissions from existing enactments.

_____ Words underlined with a solid line indicate insertions in existing enactments.

DRAFT BILL

To amend the Constitution of the Western Cape, 1997, so as to align it with the Constitution of the Republic of South Africa, 1996, with regard to the loss of membership of the Provincial Parliament, the calling and setting of dates for an election of the Provincial Parliament, the definition of a money Bill, provincial intervention in local government, the imposition of surcharges by the Provincial Parliament and the raising of loans by the Western Cape government; to amend the provisions relating to the provincial treasury, the Commissioner for the Environment and the Commissioner for Children; to substitute references to the President of the Constitutional Court; and to provide for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the Provincial Parliament of the Province of the Western Cape, as follows:—

Amendment of section 15 of Act 1 of 1998

1. Section 15 of the Constitution of the Western Cape, 1997 (the Provincial Constitution), is amended by the substitution for subsection (3) of the following subsection:

“(3) A person loses membership of the Provincial Parliament if that person—

- (a) ceases to be eligible;
- (b) resigns as a member; **[or]**
- (c) is absent from the Provincial Parliament without permission in circumstances for which the rules and orders of the Provincial Parliament prescribe loss of membership; or
- (d) ceases to be a member of the party that nominated that person as a member of the Provincial Parliament.”.

Amendment of section 17 of Act 1 of 1998

2. Section 17 of the Provincial Constitution is amended by the substitution for subsection (2) of the following subsection:

“(2) When the Provincial Parliament is dissolved in terms of section 18 or when its term expires, the Premier must, by proclamation, call and set dates for an election, which must be held within 90 days of the date when the Provincial Parliament was dissolved or when its term expired. A proclamation calling and setting dates for an election may be issued before or after the expiry of the term of the Provincial Parliament.”.

Substitution of section 30 of Act 1 of 1998

3. The following section is substituted for section 30 of the Provincial Constitution:

“Money Bills

30. (1) A Bill **[that]** is a money Bill if it—

- (a) appropriates money; **[or]**
- (b) imposes provincial taxes, levies, **[or]** duties or surcharges **[is a money Bill];**
- (c) abolishes or reduces, or grants exemptions from, any provincial taxes, levies, duties or surcharges; or
- (d) authorises direct charges against the Provincial Revenue Fund.

(2) A money Bill may not deal with any other matter except—

- (a) a subordinate matter incidental to the appropriation of money; **[or]**
- (b) the imposition, abolition or reduction of provincial taxes, levies, **[or]** duties or surcharges;
- (c) the granting of exemption from provincial taxes, levies, duties or surcharges; or
- (d) the authorisation of direct charges against the Provincial Revenue Fund.

[(2)](3) A provincial Act must provide for a procedure by which the Provincial Parliament may amend a money Bill.”.

Substitution of section 49 of Act 1 of 1998

4. The following section is substituted for section 49 of the Provincial Constitution:

“[Supervision of] Intervention in local government

49. (1) When a municipality in the Western Cape cannot or does not fulfil an executive obligation in terms of the national Constitution, this Constitution or legislation, the Provincial Cabinet may intervene by taking any appropriate steps to ensure fulfilment of that obligation, including—

- (a) issuing a directive to the Municipal Council, describing the extent of the failure to fulfil its obligations and stating any steps required to meet its obligations; **[and]**
- (b) assuming responsibility for the relevant obligation in that municipality to the extent necessary to—
  - (i) **[to]** maintain essential national standards or meet established minimum standards for the rendering of a service;
  - (ii) **[to]** prevent that Municipal Council from taking unreasonable action that is prejudicial to the interests of another municipality or to the Western Cape as a whole; or
  - (iii) **[to]** maintain economic unity; or
- (c) dissolving the Municipal Council and appointing an administrator until a newly elected Municipal Council has been declared elected, if exceptional circumstances warrant such a step.

(2) If the Provincial Cabinet intervenes in a municipality under subsection (1)(b)—

[(a) the intervention must end unless it is approved by the national Cabinet member responsible for local government affairs within 14 days of the intervention;

(b)] (a) it must submit a written notice of the intervention [must be tabled in] to—

- (i) the national Cabinet member responsible for local government affairs;
- (ii) the Provincial Parliament; and
- (iii) [in] the National Council of Provinces,

within 14 days **[of their respective first sittings]** after the intervention began; and

[(c)](b) the intervention must end [unless it is approved by the National Council of Provinces within 30 days of its first sitting after the intervention began] if—

- (i) the national Cabinet member responsible for local government affairs disapproves the intervention within 28 days after the intervention began or by the end of that period has not approved the intervention; or
- (ii) the National Council of Provinces disapproves the intervention within 180 days after the intervention began or by the end of that period has not approved the intervention.

(3) If a Municipal Council is dissolved in terms of subsection (1)(c)—

- (a) the Provincial Cabinet must immediately submit a written notice of the dissolution to—
  - (i) the national Cabinet member responsible for local government affairs;
  - (ii) the Provincial Parliament; and
  - (iii) the National Council of Provinces; and
- (b) the dissolution takes effect 14 days from the date of receipt of the notice by the National Council of Provinces unless set aside by that national Cabinet member or the National Council of Provinces before the expiry of those 14 days.

(4) If a municipality cannot or does not fulfil an obligation in terms of the national Constitution or legislation to approve a budget or any revenue-raising measures necessary to give effect to the budget, the Provincial Cabinet must intervene by taking any appropriate steps to ensure that the budget or those revenue-raising measures are approved, including dissolving the Municipal Council and—

- (a) appointing an administrator until a newly elected Municipal Council has been declared elected; and
- (b) approving a temporary budget or revenue-raising measures to provide for the continued functioning of the municipality.

(5) If a municipality, as a result of a crisis in its financial affairs, is in serious or persistent material breach of its obligations to provide basic services or to meet its financial commitments, or admits that it is unable to meet its obligations or financial commitments, the Provincial Cabinet must—

- (a) impose a recovery plan aimed at securing the municipality’s ability to meet its obligations to provide basic services or its financial commitments, which—
  - (i) is to be prepared in accordance with national legislation; and
  - (ii) binds the municipality in the exercise of its legislative and executive authority, but only to the extent necessary to solve the crisis in its financial affairs; and
- (b) dissolve the Municipal Council, if the municipality cannot or does not approve legislative measures, including a budget or any revenue-raising measures, necessary to give effect to the recovery plan, and—
  - (i) appoint an administrator until a newly elected Municipal Council has been declared elected; and
  - (ii) approve a temporary budget or revenue-raising measures or any other measures giving effect to the recovery plan to provide for the continued functioning of the municipality.

(6) If the Provincial Cabinet imposes a recovery plan in terms of subsection (5)(a) and the Municipal Council is not dissolved in terms of subsection (5)(b), the Provincial Cabinet must assume responsibility for the implementation of the recovery plan to the extent that the municipality cannot or does not otherwise implement the recovery plan.

(7) If the Provincial Cabinet intervenes in a municipality in terms of subsection (4), (5) or (6), it must submit a written notice of the intervention to—

- (a) the national Cabinet member responsible for local government affairs;
- (b) the Provincial Parliament; and
- (c) the National Council of Provinces,

within seven days after the intervention began.”.

Amendment of section 59 of Act 1 of 1998

5. Section 59 of the Provincial Constitution is amended by the substitution for paragraph (b) of subsection (1) of the following paragraph:

“(b) flat rate surcharges on **[the tax bases of]** any tax, levy or duty that is imposed by national legislation, other than **[the tax bases of]** on corporate income tax, value-added tax, rates on property or customs duties.”.

Substitution of section 61 of Act 1 of 1998

6. The following section is substituted for section 61 of the Provincial Constitution:

“Provincial [Treasury] treasury control

61. (1) Provincial legislation **[must establish a provincial treasury and]** may, **[prescribe]** in accordance with national legislation, prescribe measures to ensure transparency, accountability and expenditure control, by introducing—

- (a) generally recognised accounting practice;
- (b) expenditure classifications; and
- (c) treasury norms and standards.

(2) The **[provincial treasury, with the concurrence of the Provincial Minister responsible for financial matters,]** Provincial Treasury—

- (a) must enforce compliance with the measures prescribed in terms of subsection (1) and similar measures prescribed by or in terms of national legislation; and
- (b) may stop the transfer of funds to a provincial organ of state **[only for] if that organ of state commits** a serious or persistent material breach of the measures **[prescribed]** referred to in **[terms of subsection (1)]** paragraph (a).”.

Substitution of section 63 of Act 1 of 1998

7. The following section is substituted for section 63 of the Provincial Constitution:

“Loans

63. The Western Cape government may raise loans for capital or current expenditure, in accordance with **[conditions determined by]** national legislation, but loans for current expenditure[—

- (a)] may be raised only when necessary for bridging purposes during a fiscal year; **and**
- (b) **must be repaid within 12 months].**”.

Substitution of section 71 of Act 1 of 1998

8. The following section is substituted for section 71 of the Provincial Constitution:

“Establishment of and principles governing Commissioner for Environment

71. (1) **[There is]** Provincial legislation may establish a provincial Commissioner for the Environment to perform the functions and exercise the powers set out in sections 72 and 74.

(2) **[In]** The provincial legislation must provide —

(a) that in the exercise or performance of his or her powers and functions the Commissioner must ensure the conservation of the environment in the Western Cape, and must give attention to the need to balance the goals of environmental conservation and sustainable development[.];

[(3) The](b) for the Commissioner **[is]** to be independent and subject only to the national Constitution, this Constitution and the law, and **[must]** to be impartial and **[must]** to exercise the powers and perform the functions of the office of Commissioner without fear, favour or prejudice[.];

[(4) Other] (c) for other provincial organs of state **[must]** to assist and to protect the Commissioner to ensure the independence, impartiality, dignity and effectiveness of the office of Commissioner [.];

[(5) No] (d) that no person or provincial organ of state may interfere with the functioning of the Commissioner; **and**

(e) for the regulation of the procedure for the appointment, the suspension and the removal of the Commissioner in terms of sections 75, 76 and 77.”.

Amendment of section 75 of Act 1 of 1998

9. Section 75 of the Provincial Constitution is amended by the substitution for the words preceding paragraph (a) of subsection (2) of the following words:

“**[The]** If the Commissioner is established under section 71(1), the Premier must appoint as the Commissioner a person—”.

Substitution of section 78 of Act 1 of 1998

10. The following section is substituted for section 78 of the Provincial Constitution:

“Establishment of and principles governing Commissioner for Children

78. (1) [There is] Provincial legislation may establish a provincial Commissioner for Children to perform the functions and exercise the powers set out in subsection (2) and section 79.

(2) The provincial legislation must provide for the Commissioner [must] to assist the Western Cape government in protecting and promoting the interests of children in the Western Cape, in particular as regards—

- (a) health services;
- (b) education;
- (c) welfare services;
- (d) recreation and amenities; and
- (e) sport.

(3) The provincial legislation must regulate the procedure for the appointment and the removal of the Commissioner in terms of section 80.”

Substitution of expression in Act 1 of 1998

11. The Provincial Constitution is amended by the substitution for the expression “President of the Constitutional Court”, wherever it appears, of the expression “Chief Justice”.

Short title and commencement

12. This Act is called the Constitution of the Western Cape First Amendment Act, 2010.

MEMORANDUM ON THE OBJECTS OF CONSTITUTION OF THE WESTERN CAPE DRAFT FIRST AMENDMENT BILL, 2010**1. BACKGROUND****Alignment with the Constitution**

Various amendments have been effected to the Constitution of the Republic of South Africa, 1996 (the Constitution). These amendments have not been incorporated in the Constitution of the Western Cape, 1997 (Act 1 of 1998), (the Provincial Constitution).

The Provincial Constitution provides that it should not be interpreted as conferring any legislative or executive authority on the Western Cape Provincial Government which is inconsistent with the Constitution. It is proposed that the Provincial Constitution be amended to align it with the Constitution in order to avoid any inconsistencies and difficulties with interpretation.

Commissioners

Sections 71 and 78 of the Provincial Constitution establish the positions of Commissioner for the Environment and Commissioner for Children. The appointment of the Commissioner for the Environment and the Commissioner for Children is an obligation imposed by the Provincial Constitution, which is binding on the provincial legislature and executive in terms of sections 104(3) and 125(6)(b) of the Constitution, and sections 9(2) and 35(3) of the Provincial Constitution.

The positions of Commissioner for the Environment and Commissioner for Children are vacant and have never been filled.

Since the commencement of the Provincial Constitution various pieces of national legislation that establish authorities and structures for the protection of the environment have been passed. The national legislation includes the National Environmental Management Act, 1998 (Act 107 of 1998), the National Environmental Management: Biodiversity Act, 2004 (Act 10 of 2004), the National Environmental Management: Protected Areas Act, 2003 (Act 57 of 2003), the National Environmental Management: Waste Act, 2008 (Act 59 of 2008) and the National Environmental Management: Integrated Coastal Management Act, 2008 (Act 24 of 2008).

The Provincial Government is of the view that the filling of the vacancy of the Commissioner for the Environment is not desirable, because it would involve an overlap of roles and functions provided for in national legislation, and will consume scarce state resources. The Provincial Government is also of the view that national legislation and international conventions provide adequate protection of the environment.

Extensive legislative reform that establishes various structures and institutions providing for the safeguarding of children's rights has been implemented since the commencement of the Provincial Constitution. The legislative reform includes the passing of the Children's Act (Act 38 of 2005), which has as its objective to provide protection to and care for children and to provide structures and services for promoting and monitoring the well-being of children, and the Child Justice Act (Act 75 of 2008), which reforms the criminal justice system to make provision for the protection of vulnerable children and children with special needs.

The Provincial Government is of the view that the filling of the vacancy of the Commissioner for Children is not desirable because of the limited powers of the Commissioner and the adequacy of the powers and functions assigned to other officials and authorities in terms of national legislation. The filling of the vacancy will also consume scarce state resources.

Unless the provisions relating to the establishment of the Commissioners are repealed or amended to provide for a discretion to fill those positions, the Provincial Government is failing to fulfil a constitutional obligation. It is accordingly proposed that the Provincial Constitution be amended to provide for a discretion to establish the Commissioners. Effect could then be given to the establishment of the Commissioners when it is thought desirable to do so.

Provincial Treasury

Section 61 of the Provincial Constitution requires that provincial legislation must establish a provincial treasury. The Western Cape Exchequer Law, 1994 (Act 4 of 1994) established a Provincial Treasury. This Act was repealed after the commencement of the Public Finance Management Act, 1999 (Act 1 of 1999). A provincial treasury remains established in terms of section 17 of the Public Finance Management Act. The Provincial Government is of the view that the requirement to establish a provincial treasury by provincial legislation is no longer necessary and should accordingly be removed.

2. PURPOSE OF BILL

The purpose of the Bill is to—

- (a) amend the Provincial Constitution in order to align it with the amendments that have been effected to the Constitution;
- (b) amend the provisions establishing the Commissioner for the Environment and the Commissioner for Children to provide for a discretion to establish the Commissioners by provincial legislation; and
- (c) remove the requirement to establish a provincial treasury by provincial legislation.

3. CONTENTS OF BILL**Clause 1**

Clause 1 amends section 15 of the Provincial Constitution to reflect the amended section 106 of the Constitution to provide for the loss of membership in the legislature, if a member ceases to be a member of the party that nominated him or her. (The Constitution Tenth Amendment Act of 2003 and the Constitution Fourteenth Amendment Act of 2008.)

Clause 2

Clause 2 amends section 17(2) of the Provincial Constitution to reflect the amended section 108 of the Constitution, which provides for the proclamation of election dates before or after the expiry of the term of a provincial legislature. (The Constitution Fourth Amendment Act of 1999.)

Clause 3

Clause 3 amends section 30 of the Provincial Constitution to reflect the amended definition of "Money Bill" in accordance with section 120 of the Constitution. (The Constitution Seventh Amendment Act of 2001.)

Clause 4

Clause 4 amends section 49 of the Provincial Constitution to reflect the amended section 139 of the Constitution relating to provincial intervention in local government. (The Constitution Eleventh Amendment Act of 2003.)

Clause 5

Clause 5 amends section 59 of the Provincial Constitution to reflect the amended section 228 of the Constitution in respect of the imposition of taxes by provinces. (The Constitution Seventh Amendment Act of 2001.)

Clause 6

Clause 6 amends section 61 of the Provincial Constitution by removing the requirement to establish a provincial treasury by provincial legislation and to reflect the amended section 216 of the Constitution in respect of the measures prescribed to ensure transparency and expenditure control. (The Constitution Seventh Amendment Act of 2001.)

Clause 7

Clause 7 amends section 63 of the Provincial Constitution to reflect the amended section 230 of the Constitution in respect of the raising of loans by provinces. (The Constitution Seventh Amendment Act of 2001.)

Clause 8

Clause 8 amends section 71 of the Provincial Constitution to provide that provincial legislation may establish a Commissioner for the Environment.

Clause 9

Clause 9 amends section 75 of the Provincial Constitution by providing that the Premier must appoint a person as Commissioner, if the Commissioner is established by provincial legislation.

Clause 10

Clause 10 amends section 78 by providing that provincial legislation may establish a Commissioner for Children.

Clause 11

Clause 11 replaces the expression "President of the Constitutional Court" with the expression "Chief Justice" wherever it appears in the Provincial Constitution. (The Constitution Sixth Amendment Act of 2001).

4. CONSULTATION

Department of the Premier: Legal Services

Department of the Premier: Policy Development

Provincial Treasury

Department of Environmental Affairs and Development Planning

Department of Social Development

5. FINANCIAL IMPLICATIONS

Publication costs and costs relating to the certification of the Amendment Bill will be covered within current budgets.

Administrative costs pertaining to the implementation of this legislation once enacted are envisaged to be minimal, and will be covered within current budgets.

6. LEGISLATIVE COMPETENCE

The Premier is satisfied that all the provisions of the Bill fall within the Province's legislative competence.

P.K. 354/2010

20 September 2010

EERSTE WYSIGINGSWETSONTWERP OP DIE GRONDWET VAN DIE WES-KAAP, 2010**ALGEMENE VERDUIDELIKENDE NOTA:**

[ ] Woorde in vet druk tussen vierkantige hake dui skrappings uit bestaande verordenings aan.

_____ Woorde met 'n volstreep daaronder dui invoegings in bestaande verordenings aan.

KONSEPWETSONTWERP

Tot wysiging van die Grondwet van die Wes-Kaap, 1997, ten einde dit in ooreenstemming te bring met die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996, met betrekking tot die verlies van lidmaatskap van die Provinsiale Parlement, die uitskryf van, en die bepaling van datums vir, 'n verkiesing van die Provinsiale Parlement, die omskrywing van 'n Geldwetsontwerp, provinsiale ingryping in plaaslike regering, die oplê van bobelastings deur die Provinsiale Parlement en die aangaan van lenings deur die Wes-Kaapse regering; die bepalings met betrekking tot die provinsiale tesourie, die Omgewingskommissaris en die Kommissaris vir Kinders te wysig; verwysings na die President van die Konstitusionele Hof te vervang; en om voorsiening te maak vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die Provinsiale Parlement van die Provinsie Wes-Kaap, soos volg:—

Wysiging van artikel 15 van Wet 1 van 1998

1. Artikel 15 van die Grondwet van die Wes-Kaap, 1997 (die Provinsiale Grondwet), word gewysig deur subartikel (3) deur die volgende subartikel te vervang:

“(3) 'n Persoon verloor lidmaatskap van die Provinsiale Parlement indien so [**'n persoon**] iemand—

- (a) ophou om bevoeg te wees om 'n lid te wees;
- (b) as lid bedank; [**of**]
- (c) sonder toestemming van die Provinsiale Parlement afwesig is in omstandighede waarvoor die reëls en orders van die Provinsiale Parlement verlies van lidmaatskap voorskryf; of
- (d) ophou om 'n lid van die party te wees wat so iemand as lid van die Provinsiale Parlement benoem het.”.

Wysiging van artikel 17 van Wet 1 van 1998

2. Artikel 17 van die Provinsiale Grondwet word gewysig deur subartikel (2) deur die volgende subartikel te vervang:

“(2) Indien die Provinsiale Parlement ingevolge artikel 18 ontbind word of wanneer sy termyn verstryk, moet die Premier by proklamasie 'n verkiesing uitskryf en datums daarvoor bepaal, en dié verkiesing moet gehou word binne 90 dae vanaf die datum waarop die Provinsiale Parlement ontbind is of sy termyn verstryk het. 'n Proklamasie wat 'n verkiesing uitskryf of datums daarvoor bepaal, kan uitgevaardig word vóór of ná die verstryking van die Provinsiale Parlement se termyn.”.

Vervanging van artikel 30 van Wet 1 van 1998

3. Artikel 30 van die Provinsiale Grondwet word deur die volgende artikel vervang:

“Geldwetsontwerpe

30. (1) 'n Wetsontwerp [**wat**] is 'n Geldwetsontwerp indien dit—

- (a) geld bewillig; [**of**]
- (b) provinsiale belastinge, heffings, [of] regte of bobelastings oplê [is 'n Geldwetsontwerp];
- (c) provinsiale belastinge, heffings, regte of bobelastings afskaf of verminder, of vrystelling daarvan verleen; of
- (d) regstreekse laste teen die Provinsiale Inkomstefonds magtig.

(2) 'n Geldwetsontwerp mag oor geen ander aangeleentheid handel nie, behalwe—

- (a) 'n ondergeskikte aangeleentheid wat verband hou met die bewilliging van geld; [**of**]
- (b) die [**oplegging**] oplê, afskaffing of vermindering van provinsiale belastinge, heffings, [of] regte of bobelastings;
- (c) die verlening van vrystelling van provinsiale belastinge, heffings, regte of bobelastings; of
- (d) die magtiging van regstreekse laste teen die Provinsiale Inkomstefonds.

[(2)](3) 'n Provinsiale Wet moet voorsiening maak vir 'n prosedure waarvolgens die Provinsiale Parlement 'n Geldwetsontwerp kan wysig.”.

Vervanging van artikel 49 van Wet 1 van 1998

4. Artikel 49 van die Provinsiale Grondwet word deur die volgende artikel vervang:

“[Toesig oor] Ingryping in plaaslike regering

49. (1) Wanneer 'n munisipaliteit in Wes-Kaap 'n uitvoerende verpligting ingevolge die nasionale Grondwet, hierdie Grondwet of wetgewing nie nakom of nie kan nakom nie, kan die Provinsiale Kabinet ingryp deur enige gepaste stappe te doen om te verseker dat daardie verpligting nagekom word, insluitende—

- (a) die uitreiking van 'n lasgewing aan die Munisipale Raad waarin die mate van die versuim om sy [**verpligting**] verpligtinge na te kom, beskryf word en stappe wat nodig is om sy verpligtinge na te kom, vermeld word; [**en**]
- (b) die aanvaarding van verantwoordelikheid vir die betrokke verpligting in daardie munisipaliteit in die mate wat nodig is om—
  - (i) noodsaaklike nasionale standaarde te handhaaf of aan gevestigde minimum standaarde vir die lewering van 'n diens te voldoen;
  - (ii) te voorkom dat daardie Munisipale Raad onredelike stappe doen wat nadelig is vir die belange van 'n ander munisipaliteit of van Wes-Kaap as geheel; of

(iii) ekonomiese eenheid te handhaaf; of

(c) die ontbinding van die Munisipale Raad en aanstelling van 'n administrateur totdat 'n pas verkose Munisipale Raad verkose verklaar is, indien buitengewone omstandighede so 'n stap regverdig.

(2) Indien die Provinsiale Kabinet kragtens subartikel (1)(b) in 'n munisipaliteit ingryp, moet—

[(a) die ingryping beëindig word, tensy die lid van die Nasionale Kabinet wat vir plaaslike regeringsake verantwoordelik is, dit binne 14 dae vanaf die ingryping goedkeur;

(b)](a) die Provinsiale Kabinet 'n skriftelike kennisgewing van die ingryping voorlê aan—

(i) die lid van die nasionale Kabinet wat vir plaaslike regeringsaangeleenthede verantwoordelik is;

(ii) [in] die Provinsiale Parlement; en

(iii) [in] die Nasionale Raad van Provinsies [ter tafel gelê word],

binne 14 dae **[vanaf hul onderskeie eerste sittings]** nadat die ingryping 'n aanvang geneem het; en

[(c)](b) die ingryping beëindig word [, tensy die Nasionale Raad van Provinsies dit binne 30 dae vanaf sy eerste sitting nadat die ingryping begin het, goedkeur] indien—

(i) die lid van die nasionale Kabinet wat vir plaaslike regeringsaangeleenthede verantwoordelik is die ingryping afkeur binne 28 dae nadat die ingryping 'n aanvang geneem het of teen die einde van daardie tydperk die ingryping nie goedgekeur het nie; of

(ii) die Nasionale Raad van Provinsies die ingryping afkeur binne 180 dae nadat die ingryping 'n aanvang geneem het of teen die einde van daardie tydperk die ingryping nie goedgekeur het nie.

(3) Indien 'n Munisipale Raad ingevolge subartikel (1)(c) ontbind word—

(a) moet die Provinsiale Kabinet onmiddellik 'n skriftelike kennisgewing van die ontbinding voorlê aan—

(i) die lid van die nasionale Kabinet wat vir plaaslike regeringsaangeleenthede verantwoordelik is;

(ii) die Provinsiale Parlement; en

(iii) die Nasionale Raad van Provinsies; en

(b) neem die ontbinding 'n aanvang 14 dae vanaf die datum van ontvangs van die kennisgewing deur die Nasionale Raad van Provinsies tensy tersyde gestel deur daardie nasionale Kabinetslid of die Nasionale Raad van Provinsies voor die verstryking van daardie 14 dae.

(4) Indien 'n munisipaliteit 'n verpligting ingevolge die nasionale Grondwet of wetgewing om 'n begroting of inkomste-genererende maatreëls goed te keur wat nodig is om aan die begroting gevolg te gee nie kan nakom nie of dit nie nakom nie, moet die Provinsiale Kabinet ingryp deur enige gepaste stappe te doen om te verseker dat die begroting of daardie inkomste-genererende maatreëls goedgekeur word, met inbegrip van die ontbinding van die Munisipale Raad en—

(a) die aanstelling van 'n administrateur totdat 'n pas verkose Munisipale Raad verkose verklaar is; en

(b) die goedkeuring van 'n voorlopige begroting of inkomste-genererende maatreëls om vir die voortgesette funksionering van die munisipaliteit voorsiening te maak.

(5) Indien 'n munisipaliteit, as gevolg van 'n krisis in sy finansiële sake, in ernstige of volgehoue wesenlike versuim is van sy verpligtinge om basiese dienste te verskaf of om sy finansiële ondernemings na te kom, of erken dat hy nie in staat is om sy verpligtinge of finansiële ondernemings na te kom nie, moet die Provinsiale Kabinet—

(a) 'n herstelplan voorskryf wat daarop gerig is om die munisipaliteit se vermoë om sy verpligtinge om basiese dienste te verskaf of sy finansiële ondernemings na te kom, te verseker, wat—

(i) voorberei moet word ooreenkomstig nasionale wetgewing; en

(ii) die munisipaliteit in die uitoefening van sy wetgewende en uitvoerende gesag bind, maar slegs in die mate wat nodig is om die krisis in sy finansiële sake op te los; en

(b) die Munisipale Raad ontbind, indien die munisipaliteit wetgewende maatreëls, met inbegrip van 'n begroting of enige inkomste-genererende maatreëls wat nodig is om aan die herstelplan gevolg te gee nie kan goedkeur nie of dit nie goedkeur nie, en—

(i) 'n administrateur aanstel totdat 'n pas verkose Munisipale Raad verkose verklaar is; en

(ii) 'n voorlopige begroting of inkomste-genererende maatreëls of enige ander maatreëls goedkeur wat gevolg gee aan die herstelplan om vir die voortgesette funksionering van die munisipaliteit voorsiening te maak.

(6) Indien die Provinsiale Kabinet 'n herstelplan voorskryf ingevolge subartikel (5)(a) en die Munisipale Raad nie ingevolge subartikel (5)(b) ontbind word nie, moet die Provinsiale Kabinet verantwoordelikheid aanvaar vir die uitvoer van die herstelplan in die mate waarin die munisipaliteit die herstelplan nie andersins kan uitvoer nie of dit nie uitvoer nie.

(7) Indien die Provinsiale Kabinet ingevolge subartikel (4), (5) of (6) in 'n munisipaliteit ingryp, moet hy 'n skriftelike kennisgewing van die ingryping voorlê aan—

(a) die nasionale Kabinetslid wat vir plaaslike regeringsaangeleenthede verantwoordelik is;

(b) die Provinsiale Parlement; en

(c) die Nasionale Raad van Provinsies,

binne sewe dae nadat die ingryping 'n aanvang geneem het."

Wysiging van artikel 59 van Wet 1 van 1998

5. Artikel 59 van die Provinsiale Grondwet word gewysig deur paragraaf (b) van subartikel (1) deur die volgende paragraaf te vervang:

“(b) uniforme bobelasting hef op [die belastingbasisse van] enige belasting, heffing of reg wat deur nasionale wetgewing opgelê word, uitgesonderd [die belastingbasisse van] op korporatiewe inkomstebelasting, belasting op toegevoegde waarde, eiendomsbelasting of doeaneregte.”.

Vervanging van artikel 61 van Wet 1 van 1998

6. Artikel 61 van die Provinsiale Grondwet word deur die volgende artikel vervang:

“Provinsiale [Tesourie] tesouriebeheer

61. (1) Provinsiale wetgewing [moet ’n provinsiale tesourie instel en] kan maatreëls ooreenkomstig nasionale wetgewing voorskryf om deursigtigheid, verantwoordbaarheid en uitgawebeheer te verseker deur die gebruik van—

- (a) algemeen erkende rekeningkundige praktyk;
- (b) uitgawe-klassifikasies; en
- (c) tesourienorme en -standaarde.

(2) Die [provinsiale tesourie kan, met die instemming van die Provinsiale Minister verantwoordelik vir finansiële sake,] Provinsiale Tesourie—

- (a) moet nakoming afdwing van die maatreëls voorgeskryf ingevolge subartikel (1) en soortgelyke maatreëls voorgeskryf by of ingevolge nasionale wetgewing; en
- (b) kan die oordrag van fondse [na] aan ’n provinsiale staatsorgaan [slegs] staak [weens die] indien daardie staatsorgaan ’n ernstige of volgehoue wesenlike oortreding begaan van die maatreëls bedoel in [wat ingevolge subartikel (1)] paragraaf (a) [ingestel is].”.

Vervanging van artikel 63 van Wet 1 van 1998

7. Artikel 63 van die Provinsiale Grondwet word deur die volgende artikel vervang:

“Lenings

63. Die Wes-Kaapse regering kan lenings vir kapitaaluitgawes of lopende uitgawes ooreenkomstig [voorwaardes wat deur] nasionale wetgewing [bepaal word,] aangaan, maar lenings vir lopende uitgawes[—

- (a) kan slegs aangegaan word wanneer dit gedurende ’n belastingjaar vir oorbruggingsdoeleindes nodig is; en
- (b) moet binne 12 maande terugbetaal word].”.

Vervanging van artikel 71 van Wet 1 van 1998

8. Artikel 71 van die Provinsiale Grondwet word deur die volgende artikel vervang:

“Instelling en bepalende beginsels van Omgewingskommissaris

71. (1) [Daar is] Provinsiale wetgewing kan ’n provinsiale Omgewingskommissaris instel om die funksies te verrig en bevoegdhede uit te oefen wat in artikels 72 en 74 uiteengesit word.

(2) Die provinsiale wetgewing moet voorsiening maak—

- (a) dat die Kommissaris [moet] by die uitoefening van sy of haar bevoegdhede en die verrigting van sy of haar funksies die bewaring van die omgewing in Wes-Kaap moet verseker, en [moet] aandag moet skenk aan die noodsaaklikheid daarvan om die ewewig tussen die doelstellings van omgewingsbewaring en volhoubare ontwikkeling te bewaar[.];
- [(3) Die] (b) dat die Kommissaris [is] onafhanklik is en [is] slegs onderworpe is aan die nasionale Grondwet, hierdie Grondwet en die reg, en [moet] onpartydig moet wees en [moet] sonder vrees, begunstiging of vooroordeel [sy of haar] die bevoegdhede van die amp van Kommissaris moet uitoefen en [sy of haar] die funksies van dié amp moet verrig[.];
- [(4) Ander] (c) dat ander provinsiale staatsorgane [moet] die Kommissaris moet bystaan en beskerm ten einde die onafhanklikheid, onpartydigheid, waardigheid en doeltreffendheid van die amp van [die] Kommissaris te verseker[.];
- [(5) Geen](d) dat geen persoon of provinsiale staatsorgaan [mag] in die werksaamhede van die Kommissaris mag inmeng nie; en
- (e) vir die reëling van die prosedure vir die aanstelling, die skorsing, en die onthefing van sy of haar amp, van die Kommissaris ingevolge artikels 75, 76 en 77.”.

Wysiging van artikel 75 van Wet 1 van 1998

9. Artikel 75 van die Provinsiale Grondwet word gewysig deur die woorde wat paragraaf (a) van subartikel (2) voorafgaan, deur die volgende woorde te vervang:

“[Die] Indien die Kommissaris kragtens artikel 71(1) ingestel word, moet die Premier [moet] as Kommissaris ’n persoon aanstel wat—”.

Vervanging van artikel 78 van Wet 1 van 1998

10. Artikel 78 van die Provinsiale Grondwet word deur die volgende artikel vervang:

“Instelling en bepalende beginsels van Kommissaris vir Kinders

78. (1) [Daar is] Provinsiale wetgewing kan ’n provinsiale Kommissaris vir Kinders instel om die funksies te verrig en die bevoegdhede uit te oefen wat in subartikel (2) en artikel 79 uiteengesit word.

(2) Die provinsiale wetgewing moet bepaal dat die Kommissaris [moet] die Wes-Kaapse regering moet bystaan by die beskerming, en die bevordering van die belange, van kinders in Wes-Kaap, in die besonder met betrekking tot—

- (a) gesondheidsdienste;
- (b) onderwys;
- (c) welsynsdienste;
- (d) ontspanning en geriewe; en
- (e) sport.

(3) Die provinsiale wetgewing moet die prosedure reël vir die aanstelling, en die ontheffing van die amp, van die Kommissaris ingevolge artikel 80.”.

Vervanging van uitdrukking in Wet 1 van 1998

11. Die Provinsiale Grondwet word gewysig deur die uitdrukking “President van die Konstitusionele Hof”, waar dit ook al voorkom, deur die uitdrukking “Hoofregter” te vervang.

Kort titel en inwerkingtreding

12. Hierdie Wet heet die Eerste Wysigingswet op die Grondwet van die Wes-Kaap, 2010.

MEMORANDUM OOR DIE OOGMERKE VAN DIE EERSTE WYSIGINGSWETSONTWERP OP DIE GRONDWET VAN DIE WES-KAAP, 2010

1. AGTERGROND

Ooreenstemming met die Grondwet

Verskeie wysigings is reeds aangebring aan die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996 (die Grondwet). Dié wysigings is nog nie opgeneem in die Grondwet van die Wes-Kaap, 1997 (Wet 1 van 1998), (die Provinsiale Grondwet) nie.

Die Provinsiale Grondwet bepaal dat dit nie uitgelê moet word nie as sou dit enige wetgewende of uitvoerende gesag wat onbestaanbaar met die Grondwet is, aan die Wes-Kaapse Provinsiale Regering opdra. Daar word voorgestel dat die Provinsiale Grondwet gewysig word om dit in ooreenstemming met die Grondwet te bring ten einde enige teenstrydighede en uitlegprobleme te vermy.

Kommissaris

Artikels 71 en 78 van die Provinsiale Grondwet stel die posisies van Omgewingskommissaris en Kommissaris vir Kinders in. Die aanstelling van die Omgewingskommissaris en die Kommissaris vir Kinders is 'n verpligting opgelê deur die Provinsiale Grondwet, wat bindend is op die provinsiale wetgewer en uitvoerende gesag ingevolge artikels 104(3) en 125(6)(b) van die Grondwet, en artikels 9(2) en 35(3) van die Provinsiale Grondwet.

Die posisies van Omgewingskommissaris en Kommissaris vir Kinders is vakant en is nog nooit gevul nie.

Sedert die inwerkingtreding van die Provinsiale Grondwet is verskeie stukke nasionale wetgewing aangeneem wat owerhede, gesagsliggame en strukture vir die beskerming van die omgewing instel. Dié nasionale wetgewing sluit in die Wet op Nasionale Omgewingsbestuur, 1998 (Wet 107 van 1998), die "National Environmental Management: Biodiversity Act, 2004" (Wet 10 van 2004), die "National Environmental Management: Protected Areas Act, 2003" (Wet 57 van 2003), die "National Environmental Management: Waste Act, 2008" (Wet 59 van 2008) en die "National Environmental Management: Integrated Coastal Management Act, 2008" (Wet 24 van 2008).

Die Provinsiale Regering is van mening dat die vul van die vakature van Omgewingskommissaris nie wenslik is nie, aangesien dit sal lei tot 'n oorvleueling van rolle en funksies waarvoor in nasionale wetgewing voorsiening gemaak word, en tot die dreinerings van skaars staatshulpbronne sal bydra. Die Provinsiale Regering is ook van mening dat nasionale wetgewing en internasionale konvensies genoegsaam vir die beskerming van die omgewing voorsiening maak.

Uitgebreide hervorming op die gebied van wetgewing, wat verskeie strukture en instellings vestig wat vir die beveiliging van kinderregte voorsiening maak, het sedert die inwerkingtreding van die Provinsiale Grondwet geskied. Dié hervorming sluit in die aanneem van die "Children's Act, 2005" (Wet 38 van 2005), wat die oogmerk het om beskerming en versorging aan kinders te verskaf en om strukture en dienste tot stand te bring vir die bevordering en monitoring van kinders se welsyn. Daar is ook die "Child Justice Act, 2008" (Wet 75 van 2008), wat die strafregstelsel hervorm ten einde voorsiening te maak vir die beskerming van kwesbare kinders en kinders met spesiale behoeftes.

Die Provinsiale Regering is van mening dat die vul van die vakature van die Kommissaris vir Kinders nie wenslik is nie weens die beperkte bevoegdhede van die Kommissaris en die feit dat die bevoegdhede en funksies wat ingevolge nasionale wetgewing aan ander amptenare toegeken word toereikend is. Ook in dié geval sal die vul van die vakature tot die dreinerings van skaars staatshulpbronne bydra.

Tensy die bepalings met betrekking tot die instelling van die Kommissaris herroep of gewysig word ten einde voorsiening te maak vir 'n diskresie met betrekking tot die vul van daardie posisies, is die Provinsiale Regering in versuim om 'n grondwetlike verpligting na te kom. Daar word derhalwe voorgestel dat die Provinsiale Grondwet gewysig word om voorsiening te maak vir 'n diskresie om die Kommissaris in te stel. Gevolg kan dan gegee word aan die instelling van die Kommissaris wanneer daar geoordeel word dat dit wenslik is om dit te doen.

Provinsiale Tesourie

Artikel 61 van die Provinsiale Grondwet vereis dat provinsiale wetgewing 'n provinsiale tesourie instel. Die Wes-Kaapse Skatkiswet, 1994 (Wet 4 van 1994) het 'n Provinsiale Tesourie ingestel. Dié Wet is herroep na die inwerkingtreding van die Wet op Openbare Finansiële Bestuur, 1999 (Wet 1 van 1999). 'n Provinsiale Tesourie bly ingestel ingevolge artikel 17 van die Wet op Openbare Finansiële Bestuur. Die Provinsiale Regering is van mening dat die vereiste om 'n provinsiale tesourie deur provinsiale wetgewing in te stel nie meer nodig is nie en derhalwe geskrap moet word.

2. DOEL VAN WETSONTWERP

Die doel van die Wetsontwerp is om—

- (a) die Provinsiale Grondwet te wysig ten einde dit in ooreenstemming te bring met die wysigings wat aan die Grondwet aangebring is;
- (b) die bepalings te wysig wat die Omgewingskommissaris en die Kommissaris vir Kinders instel, ten einde voorsiening te maak dat 'n diskresie verleen word om die Kommissaris in te stel deur provinsiale wetgewing; en
- (c) die vereiste te skrap dat 'n provinsiale tesourie deur provinsiale wetgewing ingestel word.

3. INHOUD VAN WETSONTWERP

Klousule 1

Klousule 1 wysig artikel 15 van die Provinsiale Grondwet om die gewysigde artikel 106 van die Grondwet te weerspieël ten einde vir die verlies van lidmaatskap in die wetgewer voorsiening te maak, indien 'n lid ophou om lid te wees van die party wat hom of haar benoem het. (Die Tiende Wysigingswet op die Grondwet van 2003 en die Veertiende Wysigingswet op die Grondwet van 2008.)

Klousule 2

Klousule 2 wysig artikel 17(2) van die Provinsiale Grondwet om die gewysigde artikel 108 van die Grondwet te weerspieël, wat voorsiening maak vir die afkondiging van verkiesingsdatums vóór of ná die verstryking van 'n provinsiale wetgewer se termyn. (Die Vierde Wysigingswet op die Grondwet van 1999.)

Klousule 3

Klousule 3 wysig artikel 30 van die Provinsiale Grondwet om, ooreenkomstig artikel 120 van die Grondwet, die gewysigde omskrywing van “Geldwetsontwerp” te weerspieël. (Die Sewende Wysigingswet op die Grondwet van 2001.)

Klousule 4

Klousule 4 wysig artikel 49 van die Provinsiale Grondwet om die gewysigde artikel 139 van die Grondwet, wat met provinsiale ingryping in plaaslike regering verband hou, te weerspieël. (Die Elfde Wysigingswet op die Grondwet van 2003.)

Klousule 5

Klousule 5 wysig artikel 59 van die Provinsiale Grondwet om die gewysigde artikel 228 van die Grondwet te weerspieël ten opsigte van die opleë van belastings deur provinsies. (Die Sewende Wysigingswet op die Grondwet van 2001.)

Klousule 6

Klousule 6 wysig artikel 61 van die Provinsiale Grondwet deur die vereiste te skrap dat ’n provinsiale tesourie by provinsiale wetgewing ingestel moet word en om die gewysigde artikel 216 van die Grondwet te weerspieël ten opsigte van maatreëls voorgeskryf om deursigtigheid en uitgaawebeheer te verseker. (Die Sewende Wysigingswet op die Grondwet van 2001.)

Klousule 7

Klousule 7 wysig artikel 63 van die Provinsiale Grondwet om die gewysigde artikel 230 van die Grondwet te weerspieël ten opsigte van die aangaan van lenings deur provinsies. (Die Sewende Wysigingswet op die Grondwet van 2001.)

Klousule 8

Klousule 8 wysig artikel 71 van die Provinsiale Grondwet om voorsiening te maak daarvoor dat provinsiale wetgewing ’n Omgewingskommissaris kan instel.

Klousule 9

Klousule 9 wysig artikel 75 van die Provinsiale Grondwet deur te bepaal dat die Premier iemand as Kommissaris moet aanstel, indien die Kommissaris by provinsiale wetgewing ingestel word.

Klousule 10

Klousule 10 wysig artikel 78 deur te bepaal dat provinsiale wetgewing ’n Kommissaris vir Kinders kan instel.

Klousule 11

Klousule 11 vervang die uitdrukking “President van die Konstitusionele Hof” deur die uitdrukking “Hoofregter” waar dit ook al voorkom in die Provinsiale Grondwet. (Die Sesde Wysigingswet op die Grondwet van 2001.)

4. OORLEGPLEGING

Departement van die Premier: Regsdienste

Departement van die Premier: Beleidsontwikkeling

Provinsiale Tesourie

Departement van Omgewingsake en Ontwikkelingsbeplanning

Departement van Maatskaplike Ontwikkeling

5. FINANSIËLE IMPLIKASIES

Publikasiekoste en die koste in verband met die sertifisering van die Wysigingswetsontwerp sal deur bestaande begrotings gedek word.

Daar word in die vooruitsig gestel dat die administratiewe koste rakende die implementering van hierdie wetgewing sodra dit verorden is, minimaal sal wees en deur bestaande begrotings gedek sal word.

6. WETGEWENDE BEVOEGDHEID

Die Premier is oortuig dat al die bepalings van die Wetsontwerp binne die Provinsie se wetgewende bevoegdheid ressorteer.
